

Ebeveyn Okuma ?nanç Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ebeveyn Okuma ?nanç Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20520>

Özet

Ebeveyn Okuma İnanç Ölçeği (EOİÖ), ebeveynlerin çocuklarının erken okuryazarlık ve dil gelişimine dair sahip oldukları inançlar ve tutumları ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması, İmrek-Çetin, Bay ve Alisinanoğlu tarafından 2014 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, 40 maddeden ve yedi alt boyuttan oluşan orijinal yapının Türk kültürü ve dili bağlamında geçerliliğini ve güvenilirliğini ortaya koymayı hedeflemiştir. Ölçek, ebeveynlerin okuma süreçlerindeki rollerine, okumanın faydalarına ve çevresel koşullamalara dair sahip oldukları çok boyutlu inanç sistemini değerlendirmek için tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn inançları, okuma, dil gelişimi, erken okuryazarlık, uyarlama çalışması, 40 maddeli ölçek, psikometri.

Yazarlar

Özlem İmrek Çetin, Derya Nur Bay, Funda Alisinanoğlu.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ebeveynlerin çocuklarının okuma ve dil gelişim süreçlerine yönelik sahip oldukları inançları, algıları ve beklentileri sistematik bir şekilde ölçmektir. Bu inançlar, ebeveynlerin çocuklarıyla evde okuma etkinliklerine ne sıklıkta katıldığını ve bu katılımın niteliğini anlamada kilit bir rol oynamaktadır. Ölçek, eğitim araştırmacıları ve uygulayıcıları, ebeveyn eğitim programları bu inanç yapılarına göre şekillendirmelerine olanak tanımaktadır.

Yapı

Ebeveyn Okuma İnanç Ölçeği, ebeveynlerin çocuklarının okuma gelişimindeki rollerine dair yedi farklı boyutu ölçen çok faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu yapı, ebeveynin kendini algıladığı yeterlilikten, okuma eyleminin faydalarına ve dilsel engellere kadar geniş bir alanı kapsar. Ölçek, bu inançların çocuğun okuma motivasyonu ve başarısı üzerindeki potansiyel etkisini incelemek için bir çerçeve sunar.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe formunun yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla 40 madde üzerinden ikinci

Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ger?ekle?tirilm?tir. Yap?lan analiz sonucunda, ölçe?i olu?turan tüm 40 maddenin yedi alt boyutta anlaml? yüklere sahip oldu?u tespit edilmi?tir. Bu bulgu, ölçe?in teorik olarak belirlenen yedi faktörlü yap?s?n?n Türk kültürüne uyarlama sonras?nda da geçerli oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ebeveyn Okuma ?nanç Ölçe?i'nin iç tutarlılık güvenilirli?i, Cronbach Alfa katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Analiz sonuçlar?na göre, ölçe?in alt boyutlar?na ili?kin güvenilirlik katsay?lar? .45 ile .87 aras?nda de?irmektedir. Ölçe?in toplam?na ili?kin hesaplanan genel güvenilirlik katsay?s? ise .79 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, ölçe?in bütünü dü?ünüldü?ünde kabul edilebilir düzeyde bir güvenirlik sundu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, toplam 40 maddeden ve yedi faktörden olu?maktadır. Do?rulay?c? Faktör Analizi, bu yedi faktörlü yap?n?n Türkçe örnekleminde de do?ruland???n? göstermi?tir. Bu faktörler, ebeveynlerin okuma inançlar?n?n temel bile?enlerini temsil etmektedir:

Ö?retimin Etkilili?i: Ebeveynin çocu?un geli?iminde üstlendi?i rolün önemi.

Olumlu Etki: Ebeveynin kat?ılm?n?n çocu?un geli?imi üzerindeki pozitif sonuçlar?.

Sözel Kat?ılım: Çocu?un dil ve kelime bilgisi edinme kapasitesi.

Okuma Yönergesi: Okuma eyleminin harf ve kelime ö?retimi gibi do?rudan ö?retim amaçlar? için kullan?lmas?.

Bilgi Kayna??: Hikâyelerin hayal gücü ve bili?sel geli?ime katkı?s?.

Kaynaklar: Kitap bulunurlu?u gibi d??sal kaynaklar?n k?s?tlilikler?na dair inançlar.

Çevresel Etki: Çocu?un do?u?tan gelen özelliklerinin, ebeveyn müdahalesinden daha belirleyici oldu?u yönündeki inanç.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i, 40 maddelik çok boyutlu yap?.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Ebeveynler

Age Group: Belirtilmemi?tir (Genellikle erken çocukluk dönemi çocuklar?n?n ebeveynleri)

Population Details: Türkiye'deki ebeveynler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?

yap?lm??t?r.

Test Methodology: 4'lü Likert Ölçe?i kullan?larak derecelendirme yap?lmaktad?r (1= kesinlikle kat?lm?yorum - 4= kesinlikle kat?l?yorum).

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn rolü, okuryazarlık inançlar?, 40 maddeli ölçek, Do?rulay?c? Faktör Analizi, iç tutarlılık, okul öncesi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?il.

Affiliation Email addresses: ozlemgazi@gmail.com (Sorumlu Yazar: Özlem ?im?ek Çetin)

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?il.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? **2014** y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler ve olası ücret bilgileri konusunda sorumlu yazar Özlem ?im?ek Çetin ile do?rudan ileti?ime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Kaynaklar

?im?ek-Çetin, Ö., Bay, D. N. & Alisinano?lu, F. (2014). Ebeveyn Okuma ?nanç Ölçe?i'nin Türkçe'ye uyarlama çal??mas?. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 1441-1458. Makalenin orijinal ba?lant?s? burada bulunabilir: isamveri.org.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki adresten indirilebilir: ebeveyn-okuma-inanc-olcegi-toad.pdf.

Ebeveyn Okuma ?nanç Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek 40 madde ve yedi faktörden olu?maktad?r.

Ö?retimin Etkilili?i (8m): Ebeveyn olarak, çocu?umun geli?iminde önemli bir role sahibim.

Olumlu Etki (10m): Ebeveyn olarak, çocu?umun geli?iminde önemli bir role sahibim.

Sözel Kat?ilim (8m): Çocu?um, kitaplarda gördü?ü birçok ?eyin ismini bilir.

Okuma Yönergesi (3m): Harfleri ve basit kelimeleri ö?renmesi amacıyla çocu?uma kitap okurum.

Bilgi Kayna?? (5m): Hikâyeler, çocu?umun hayal gücünün geli?mesine yardımcı olur.

Kaynaklar (4m): Kitab?m?z olmad??? için çocu?uma kitap okumuyorum.

Çevresel Etki (2m): Baz? çocuklar, do?u?tan konu?kand?rlar; öte yandan baz?lar? da do?u?tan sessizdirler. Ebeveynlerin bu konuda pek bir etkisi söz konusu de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM